

6. Uakan Tanka i les quatre fletxes

El fred havia arribat a les planures. Seguint els ramats de búfals, la tribu dels Lakota havia traslladat els seus tipis i es preparaven per passar l'hivern.

En Lonan havia sortit a buscar llenya per mantenir el foc encès, amb la seva àvia, Tallulha, l'anciana més vella del poblat.

—Xxxx... —va fer de sobte l'àvia, assenyalant cap a on el riu i el bosc es trobaven—. Xxxt, xxxxt!!!

Quan en Lonan va veure l'os que hi havia uns metres més amunt, es va quedar petrificat, glaçat. Amb la boca i els ulls ben oberts s'abraçava als quatre branquillons que havia recollit. Tallulha gesticulava amagada darrere d'un arbre, indicant-li que s'ajupís rere la roca que hi havia unes passes enllà. Ell, però, tenia la mirada clavada en aquell majestuós animal. L'os va aixecar el cap i va ensumar l'aire, es va girar cap a on eren ell i la seva àvia, i va veure aquell nen espantat tapant-se la cara amb les mans, que es posava a plorar.

—L'os se n'ha anat, Lonan... —va dir l'àvia, al cap d'uns moments—, ha begut una mica d'aigua i se n'ha tornat cap al bosc.

—Quina por que he passat! —va exclamar el seu net, obrint els ulls i corrent a abraçar-la.

—Sí, ja ho he vist... —li va dir ella—. Jo també m'he espantat. I quan he vist que no t'amagaves...

—És que no podia! Les comes no em feien cas...

—A mi, quan la por em supera i no em deixa ni pensar, em poso les mans al pit i respiro amb el cor. Veus? Així... —va explicar Tallulha, amb les mans al pit—. Un, dos, tres, quatre, cinc... l'aire entra pel nas, i un, dos, tres, quatre, cinc... torna a sortir.

—I llavors, ja no tens por?

—Sí que en tinc, però ja no em domina... entens? —va fer l'anciana—. I llavors, puc fer el que calgui per protegir-me.

Van decidir tornar cap al poblat. Hi havia un os pels voltants i no se'l volien tornar a trobar. Aquell vespre, asseguts al voltant del foc, l'anciana va explicar la trobada que havien tingut amb l'os, a la resta de la família.

—Si tinc por, no seré mai un bon caçador... —va remugar en Lonan.

Hinun, el cap de família, se l'escoltava, somrient.

—Uakan Tanka ens ha donat quatre fletxes: el cos, la ment, l'esperit i les emocions —va dir amb solemnitat—. La por és una d'aquestes emocions, Lonan, i és més important del que et penses.

—Sí. Tots en tenim, de por —va saltar en Tala, el germà gran d'en Lonan, i un dels millors caçadors del poblat—. Un dia, et podria salvar la vida.

—La por sempre ens acompanya, quan sortim a caçar —va seguir Hinun—. I fa que li tinguem respecte a la força del Gran Búfal sagrat, i ens manté a tots units, com si fóssim un sol caçador.

—És important conèixer bé la por si la vols controlar —va afegir Imala, la cap de família al costat d'Hinun—. Veus? Avui l'has conegut una mica millor i ara ets una mica més valent.

—Tallulha m'ha ensenyat a respirar amb el cor —va exclamar, en Lonan—, i la por ja no em dominarà mai més.

—Uakan Tanka va crear les quatre fletxes perquè anessin sempre juntes —va explicar l'anciana—. Quan estan en harmonia, tot funciona molt millor.

Imala va començar a servir la sopa que havia preparat mentre parlaven. La *wohanpi* era un dels plats preferits d'en Lonan, sobretot a l'hivern, que escalfava el cos. Amb els bols fumejant a les mans, van començar a sopar.

—Mmmmm, que bona que està! —va fer l'Urika, la germana petita d'en Lonan—. Alimenta el cos i l'esperit, oi, àvia?

—El menjar és sagrat —va assentir Tallulah—, sense aliment no hi ha vida. El cos es queda sense força, ens costa pensar i el cor s'omple de tristesa i de mal humor si no mengem.

—I fins i tot, ens podem posar malalts, oi? —va preguntar en Lonan.

—Exacte! —li va respondre l'anciana.

—També hi ha emocions, com la por, la tristesa o la ràbia —va afegir Shappa, el xaman de la tribu—, que ens poden fer emmalaltir quan les deixem massa temps en el cor.

—I l'odi, l'enveja, l'angoixa... —va seguir Imala—. En canvi, l'alegria, la tendresa i l'amor... ens ajuden a curar-nos i a sentir-nos millor, i és la mateixa ment qui les posa en el cor i les alimenta, moltes vegades.

—La ment és la segona fletxa! —va saltar l'Urika.

—*Mitakuye oyas'in* —va dir Shappa, ben alt—. Tot està connectat.

Per als Lakota, tot estava connectat: les persones, els animals, la terra, les pedres, els arbres i les plantes, l'aigua dels rius i dels llacs... I també, el cos, la ment, l'esperit i les emocions. Les quatre fletxes que Uakan Tanka havia entregat als humans quan encara eren una sola família. Tot estava connectat. Per això, sempre es cuidaven els uns als altres i tenien un gran respecte per la naturalesa que els envoltava. “Un gripau no es beu mai tota l'aigua del llac on viu” deia un dels seus proverbis. L'equilibri, l'harmonia i el respecte ho eren tot per als Lakota.

Mentre escuraven l'olla i s'acabaven aquella deliciosa *wohanpi*, Tallulah i els més grans del poblat van començar a explicar llegendes i anècdotes dels seus avantpassats. Així és com els Lakota aprenien les coses més importants de la vida. Present, passat i futur també estaven connectats.

A la llum del foc i de la lluna, sota un cel ben estrellat, asseguts sobre la mare terra, van fer sonar els tambors i es van posar a cantar i a ballar.

—Qui canta, els seus mals espanta! —va riure Hinun— i nosaltres, ens en fem un fart. Era veritat, les preocupacions i les pors es desfeien quan cantaven i dansaven plegats.

Nota:

Els noms que surten en aquest conte són en idioma parlat per la tribu Lakota.

Lonnan, os.

Tallulah, aigua saltadora.

Hinun, esperit de la tempesta.

Tala, llop saltejador.

Imala, ment forta.

Shappa, tro vermell.

Urika, servicial amb tots.

Lakota significa “amics” o “aliats”. És una tribu originària d'Amèrica que forma part de la Nació Sioux.

Mitakuye oyas'in, “tot està connectat” o “soc totes les meves relacions”

Wohanpi, sopa tradicional dels indis Lakota.

Uakan Tanka, “Gran esperit”, o “Gran misteri”. És la força creadora que, segons els Lakota, ho ha creat tot i li ha donat el seu esperit. Tot ve del Uakan Tanka.